

РЕЦЕНЗИЯ

на проф. д-р Йоана Минкова Спасова-Дикова,

Институт за изследване на изкуствата – БАН,

e-mail joanasd@yahoo.co.uk

по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент”

по „Режисура за драматичен театър“,

научно направление 8.4. „Театрално и филмово изкуство”,

с кандидат д-р Антон Угринов,

гл. асистент в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“

През годините следя професионалната работа на д-р Угринов най-вече като режисьор в различни театри, както и изследователската му дейност, резултатите от която той е публикувал в различни научни периодични издания и в дисертацията си „Театралният актьор и новите технологии”, 2019 г.

Д-р Антон Угринов придобива бакалавърска степен по Актьорство за драматичен театър в класа на проф. Стефан Данаилов, НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ през 2000 г. Става магистър по режисура за драматичен театър в класа на проф. Красимир Спасов, НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов” през 2010 г. През 2019 г. получава научната степен „доктор по театрознание и театрално изкуство“ в НАТФИЗ. От 2004 до момента е асистент и главен асистент в класовете по „Актьорско майсторство за драматичен театър“ на проф. д-р Атанас Атанасов и проф. Стефан Данаилов в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“, а от 2020 е асистент и главен асистент в класовете по „Режисура в сценичните изкуства“ на проф. Пламен Марков и доц. Петър Кауков, магистърска програма в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“.

Работата на д-р Угринов като режисьор определят неговите основни заслуги. Представените реализации са свързани именно с режисьорската му дейност и покриват необходимите наукометрични показатели за придобиване на академичната длъжност „доцент” в областта на изискуемите разработки по показател В. 4. в направление „Изкуство”.

Той е режисьор на повече от 25 постановки в Народен театър „Иван Вазов”; Сатиричен театър „Алеко Константинов”; Театър „Българска Армия”; Театрална работилница „Сфумато”; Общински театър „Възраждане”, София; Драматичен театър „Никола Вапцаров“, Благоевград; Драматичен театър „Невена Коканова”, Ямбол; Учебен театър, НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов”.

Сред спектаклите под негова режисура се открояват: „Вернисаж” (кратка форма) от Вацлав Хавел, Сатиричен театър „Алеко Константинов”, София, 2003 (Селектиран за Национален фестивал на малките театрални форми – гр. Враца, 2004 г.); „Богът на касапницата“ от Ясмина Реза, Народен театър „Иван Вазов“, София, 2016 (Четири номинации „Аскеер“ – за „Най-добър спектакъл“, за „Главна женска роля“ на Александра Василева, за „Главна женска роля“ на Радена Вълканова, за „Главна мъжка роля“ на Владимир Карамазов. Представлението е селектирано и за международния театрален фестивал „Варненско лято“ 2017. Номинация и Златен Кукерикон за „Най-добър спектакъл“); „Белла фигура“ от Ясмина Реза, Театър Българска Армия, София, 2018 (Селектиран за международния театрален фестивал „Варненско лято“ 2019); „Колко е важно да бъдеш сериозен“ от Оскар Уайлд, Драматичен театър „Никола Вапцаров“, Благоевград, 2021 (Две номинации „Златен Кукерикон“ 2022 за „Най-добър спектакъл“ и за „Режисура“); „Само час спокойствие“ от Флориан Зелер, Сатиричен Театър „Алеко Константинов“, София, 2021 (Номинация „ИКАР“ за „Поддържаща женска роля“ на Стела Ганчева); „Госпожица Юлия“ от Август Стриндберг,

Общински театър „Възраждане“, София, 2022 (награда „Аскеер“ за „Поддържаща женска роля“ на Лиляна Шомова и три номинации „Аскеер“ за „Главна мъжка роля“ на Боян Младенов, за „Авторска музика“ на Калин Николов, за „Сценография“ на Никола Тороманов).

Угринов се изявява и като актьор в Сатиричния театър „Алеко Константинов“, ДТ – Ловеч, ТР „Сфумато“. Негова филмова роля е Иво в „Шантав ден“.

Също така е режисьор, главен редактор и редактор в телевизионни продукции в БНТ 1, НОВА ТВ, PRO.BG.

Би следвало да се изтъкнат не само режисьорските, но и педагогическите аспекти на неговата постановъчна дейност, която включва работа със студенти.

Угринов участва като актьор и ръководител в редица работни ателиета в ТР „Сфумато“, НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“, Сатиричен театър „Алеко Константинов“ със студенти на Театрален колеж „Любен Гройс“ и НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“, Естонските академии на изкуствата и музика и театър в Талин, преподава в актьорски школи МОНТФИЗ.

Този изключително богат практически опит на д-р Угринов като режисьор и актьор е от огромно значение, както за педагогическата, така и за изследователската му работа.

Д-р Угринов е автор на дисертационния труд „Театралният актьор и новите технологии“ и две статии в специализирани издания.

Научните качества на дисертационния му труд са свързани с неговата актуалност, доколкото изследването проследява най-новите сценични практики през XXI век, които се намират в интердисциплинарно поле между сценичното и екранното аудиовизуално пространство. По своята същност, трудът е насочен най-вече към изучаване на театралния актьор в епохата на

медиализация и дигитализация в областта на сценичното изкуство. Текстът поставя важни проблеми, които биха могли да бъдат основа за бъдещ дебат и по-нататъшно разработване на интердисциплинарен инструментариум, приложим към перформативните изкуства и актьорската професия.

Като положително качество на дисертацията бих изтъкнала факта, че тя носи и практико-приложен характер. Неговите анализи и изводи обикновено са от гледна точка на практическа реализация на ползваните от различни източници теоретически обобщения.

За конкурса за придобиване на академичната длъжност „доцент” е представена една теоретична разработка „Метод, инструментариум и принципи на работа” (22 стр.), в която д-р Угринов прави анализ на собствената си театрална практика въз основа на три постановки „Богът на касапницата“ от Я. Реза в Народен театър „Иван Вазов“, „Катастрофа“ по текстове на С. Бекет и Х. Пинтер в ТР „Сфумато“ и „Госпожица Юлия“ от А. Стриндберг в Общински театър „Възраждане“.

В нея кандидатът Угринов очертава основните принципи, разбирания и мерки на професионалната си работа в полето на театралното изкуство и преподавателската дейност. Той акцентира върху факта, че става дума за един сложни процеси, изградени от редица проверени закони и методологии на световни театрални практики и теоретици. Според него най-същественото му откритие е допускането за какво може да служи театърът и каква би могла да бъде ролята на всеки един, който е посветен на театралното изкуство. Този текст има високо когнитивен характер и носи определен практико-приложен заряд.

Авторът на студията подчертава, че основна задача на режисьора и педагога е да открива части от своята природа, да помага на актьорите и студентите да откриват своята творческа природа и пътищата за постигане

и осветяването ѝ, да комуникира честно и неспекулативно със зрителите в театралната зала, които да се превръщат не само и единствено в консуматори на „продукт“, а да имат възможност да съ-творят видяното на сцената в себе си и да го довършат в съзнанието си и въображение по начин, който да им даде поне малка възможност да осветят процеси и несъзнати мисли за собственото си битие и природа.

Обект на анализ в студията са „Катастрофа“ по текстове на Самюел Бекет и Харолд Пинтър в ТР „Сфумато“, „Богът на Касапницата“ от Ясмина Реза в Народен театър „Иван Вазов“, „Госпожица Юлия“ от Август Стриндберг в Общински театър „Възраждане“. Всички те са все още активни и са част от репертоарите на театрите, в които са създадени.

В първа част от текста са разгледани понятията тема, контекст, пространство, актьор от гледна точка на самия режисьор. Темата за него е ключов фундамент, именно от нея се ражда цялостната идея на спектакъла. Според Угринов създаването на контекст по време на репетициите служи за склад, от който целият екип на представлението черпи, захранва се както сетивно, така и интелектуално. Пространството и в частност сценографията са от изключителна важност, доколкото те оформят онези енергийни коридори, които актьорите използват, през които се вдъхновяват и зареждат в хода на репетициите, а впоследствие и в самото представление. За Угринов актьорът е най-същественният елемент в спектакъла и централна фигура, около която изграждам всички останали съставни части на театралната конструкция. Режисьорът изтъква няколко ключови принципа за актьорска игра. Един от тях е принципът на (не)игра – разбирането, че актьорът може и трябва да изразява на сцената вътрешни истини и автентични съдържания, вместо да представя измислени персонажи.

Задълбочен е режисьорският анализ на трите избрани от кандидата произведения: „Богът на Касапницата“ от Ясмина Реза; „Катастрофа“ по текстове на Самюел Бекет и Харолд Пинтър и „Госпожица Юлия“ от Август

Стриндберг. Свързваща тема е насилието и трудностите, дори невъзможността за общуване между хората.

Приложените материали (3 постановки и една теоретична разработка) са научно-приложни.

Изтъкнати са следните приноси, които според мен действително играят важна роля за попълването на някои „бели полета” в българската театрална култура:

Развиване и утвърждаване на собствен творчески стил в постигането на художествен образ на театралния спектакъл и изграждане на авторски инструментариум от разнообразни техники и похвати в работа с актьорската фигура.

Дългогодишна педагогическа работа за формирането на студенти в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов” в специалностите АДТ и РСИ, в последствие работещи като утвърдени специалисти в своята област.

Създаване на обучителен метод и система от подходи за постигане и разгръщане на индивидуалния потенциал на всеки студент по Актьорство и режисура за драматичен театър.

Провеждане на анализ на собствената театрална практика в теоретичната разработка „Метод, инструментариум и принципи на работа”. В текста се предлага практическа основа за дебат и развитие на пост-теоретичен, интердисциплинарен инструментариум, приложим към актуалното сценично изкуство и креативните процеси, касаещи режисьорската и актьорската професия.

В други разработки, особено в дисертацията „Театралният актьор и новите технологии” е направена оригинална систематизация на практически модели, насочени към разширяване на интерпретативния и инструменталния апарат на актьора, отвъд технологията на художествения анализ.

Би следвало да се отбележи, че свидетелство за приносите на Угринов като творец безспорно е наличието на широка критическа рефлексия към неговата дейност като театрален режисьор и професионално признание в полето на театралното изкуство.

Моите пожелания към д-р Угринов е за в бъдеще, покрай изявите си като режисьор и педагог, които безспорно са приноси, да отделя повече време за изследователска и теоретична дейност, в която той определено има потенциал, съдейки по неговите научни разработки и особено неговия докторски труд, които се отличават с аналитичност, стремеж към теоретично осмисляне на практическия опит и задълбоченост при разглеждане на поставените проблеми.

С оглед на вече изтъкнатите качества на д-р Антон Угринов като педагог, театрален практик и изследовател в областта на театралното изкуство, както и на приносните моменти в представените за хабилитиране материали, давам положителна оценка и подкрепям кандидатурата му за заемане на академичната длъжност „доцент” по „Режисура за драматичен театър“ в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов”.

06. 04. 2023 г.

Подпис:

проф. д-р Йоана Спасова-Дикова